

Σεβαστό Ιερατείο

Κύριοι εκπρόσωποι του ελληνικού κοινοβουλίου και πολιτικών κομμάτων

Κύριε Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας Ηπείρου.

Κύριε Δήμαρχε

Κύριοι Δήμαρχοι και εκπρόσωποι των μαρτυρικών πόλεων και χωριών

Κύριοι εκπρόσωποι της τοπικής αυτοδιοίκησης των πολιτικών και στρατιωτικών αρχών και οργανώσεων.

Κύριε Πρύτανη

Κύριοι εκπρόσωποι συλλόγων και φορέων.

Αγαπητοί προσκεκλημένοι

Κυρίες και κύριοι,

Συγκεντρωθήκαμε σήμερα εδώ με αφορμή τη συμπλήρωση 72 χρόνων από τότε που το χωριό μας έπαθε βιβλική καταστροφή, με ζωντανές τις ιστορικές μνήμες αλλά και με βαρύ το αίσθημα του χρέους και του καθήκοντος. Οδηγός του νου και της καρδιάς η ίδια η σπαρακτική κραυγή των θυμάτων του φασισμού όπως αναδύεται μέσα από τη μικρή φράση που είναι γραμμένη στο μνημείο του Μαουτχάουζεν: « **Εμάς που θανατωθήκαμε εδώ μη μας ξεχνάς γιατί η λήθη του κακού είναι η άδεια για την επανάληψή του**». Αυτή η συγκλονιστική προτροπή είναι μία πρόκληση για αφύπνιση και εγρήγορση αλλά και μια δραματική προειδοποίηση.

Δεν πρέπει να ξεχάσουμε ποτέ τις τραγικές εκείνες ώρες, δεν πρέπει να ξεχάσουμε ποτέ τα εκατομμύρια των νεκρών και τις ανυπολόγιστες καταστροφές. Δεν πρέπει κυρίως να ξεχάσουμε τη βαρβαρότητα του πολέμου και τα σημάδια που άφησε στον πολιτισμό μας και τις αξίες του.

Γυρίζουμε σήμερα το χρόνο πίσω όλοι μαζί εμείς οι Μουσιωτσινοί. Είμαστε όλοι εδώ, όσοι ζήσαμε εκείνη την Κυριακή της 25^{ης} Ιουλίου του '43 και όσοι μέσα από τις διηγήσεις πρώτα των γιαγιάδων μας και έπειτα των μανάδων μας, όσοι μάθαμε το ολοκαύτωμα σαν ένα κακό παραμύθι που άπλωνε όμως το πραγματικό σκηνικό μέσα στο σπίτι, μπρος στην κρεμασμένη φωτογραφία του σκοτωμένου, αλλά και έξω από την πόρτα του σπιτιού μας πάνω στους τόπους της θυσίας με τα μνήματα.

Είναι εδώ και οι νεώτεροι, αυτοί που καλούνται να κρατήσουν την ιστορία ζωντανή και να τη μεταφέρουν στις γενιές που θα έρθουν και έχουν δικαίωμα να γνωρίζουν ότι αυτός ο προικισμένος από το Θεό τόπος, μετατράπηκε κάποτε από τα αρπακτικά των Ναζί σε θέατρο του παραλόγου. Είναι και ιστορική υποχρέωση. Θα θυμόμαστε πάντα αυτό το μεγάλο έγκλημα των Γερμανών, όχι για να ζητάμε εκδίκηση, μα για ν' απαιτούμε ιστορική δικαίωση.

Γι αυτούς τους νεότερους αλλά και όσους δεν έτυχε ν' ακούσουν για τα τραγικά γεγονότα εκείνης της μέρας, επιβάλλεται να κάνουμε μια μικρή ιστορική αναδρομή.

Κυρίες και κύριοι,

25 Ιουλίου 1943 οι γερμανοί πρωί-πρωί έφτασαν στη Μουσιωτίτσα. Από τρία διαφορετικά μέρη, τμήματα στρατού κινούνταν προς το χωριό.

Ένα τμήμα διασχίζει το ορεινό μέρος. Στο Σιουσφρούγκ σκότωσαν εννέα άτομα και από το Γκούρη πήραν ομήρους 4 άτομα (τους Γιώργο Παππά, Γιώργο Κώτσιο, Λάμπρο Δόση και Νικόλαο Δόση). Στο λάκκο τον μεγάλο έπιασαν τους αντάρτες Δημήτριο Ιωάννου Δόση(Μητσηγιαννάκη) και Ευθύμιο Γκόγκα που τους εκτέλεσαν το απόγευμα στη Βούλιστα.

Το άλλο τμήμα μπήκε στην Άνω Μουσιωτίτσα, τον Μαχαλά, όπου έβαλαν φωτιά και έκαψαν τα σπίτια.

Το τρίτο έφτασε στην Κάτω Μουσιωτίτσα. Μπαίνοντας σκοτώνουν τον Βασίλειο Αναγνώστου και τραυματίζουν τον 11χρονο τότε Νικόλαο Αναγνώστου.

Γυναικόπαιδα σφάχτηκαν και αβάφτιστα βυζανιάρικα στραγγαλίστηκαν. Κάποιοι ξεκοίλιασαν γυναίκες που αντιστάθηκαν στις ορμές τους.

Πάνω από 100 γυναικόπαιδα με αρκετούς άνδρες, είχαν συγκεντρωθεί στο Σπιθάρι για να κρυφτούν.

Όταν έφτασαν εκεί οι Γερμανοί, άρπαξαν καμιά εικοσιπενταριά γεροδεμένους άνδρες, τους φόρτωσαν πυρομαχικά και τους πήραν μαζί τους. Τους υπόλοιπους τους συγκέντρωσαν στον τοίχο ενός χωραφιού και με τρία πολυβόλα, που είχαν στήσει σε κοντινή απόσταση, τους εκτέλεσαν.

Το πλήθος σωριάζεται αναίσθητο και αιμόφυρτο στο Σπιθάρι με τους τραυματισμένους να μουγκρίζουν από τον πόνο. Οι γερμανοί πλησιάζουν και αρχίζουν τις χαριστικές βολές. Όσους ανασαίνουν τους

πυροβολούν με τα πιστόλια και τα ατομικά τους όπλα. Μέσα από το σωρό των πτωμάτων γλίτωσαν το θάνατο δυο παιδιά. Ο Γιάννης Γκόγκας και ο Κωνσταντίνος Αναστασίου.

Τα αίμα άλλων 54 αθώων βάφει την Παναγιά, την Κωσταντίστα και άλλα μέρη του μαρτυρικού μας χωριού.

Εκείνο το απόγευμα εκτελούνται στη Βούλιστα στη τοποθεσία Τζελαλή από το εκτελεστικό απόσπασμα μαζί με 20 Βουλιστινούς και 13 χωριανοί μας που τους είχαν πάρει ομήρους από το χωριό. Τότε δραπετεύει και σώζεται ο Νέστωρ Κολιός. Οι υπόλοιποι όμηροι μεταφέρονται στις φυλακές των Γιαννίνων για 20 και πλέον μέρες, όπου υπέφεραν από την πείνα, τη δίψα και τις ψείρες.

Ξεκληρίστηκαν οικογένειες, έμειναν μικρά παιδιά ορφανά, άνδρες χωρίς οικογένεια, γυναίκες χήρες.

Όσοι χωρικοί βρέθηκαν έξω από το χωριό και όσοι γλίτωσαν από το μακελειό ξεκίνησαν να δουν τι είχε απογίνει. Έψαχναν για τους δικούς τους να τους θάψουν. Έσκαψαν μεγάλους λάκκους πάνω στον τόπο της θυσίας και αφού αναγνώρισαν τους δικούς τους, τους τράβηξαν και τους έβαλαν μέσα. Πολλούς νεκρούς, για να μη μείνουν άταφοι, τους έριξαν μέσα σ' ένα πηγάδι που βρίσκονταν στο μέρος εκείνο. Έγινε κοινός τάφος συγγενών φίλων και συγχωριανών. Το Σπιθάρι έγινε νεκροταφείο.

Όμως το κακό δεν σταμάτησε εδώ. Οι Γερμανοί ξανάρχονται στο χωριό στις 17 Αυγούστου πυρπολούν σπίτια και εκτελούν εν ψυχρώ άλλα 17 άτομα μέσα στα σπίτια τους.

Έτσι ο αριθμός των αγρίως εκτελεσθέντων αθώων από τους Ναζί έφτασε τα 152 θύματα, που τα ονόματά τους ακούσαμε προ ολίγου. Πενήντα άτομα κάτω των 10 ετών, ογδόντα ένα άτομα από 11 μέχρι 50 ετών και είκοσι ένα πάνω από 50 ετών.

Είναι πάντα δύσκολο να δώσει κανείς με λόγια εκείνο που νοιώθει στην καρδιά του!!!! Και είναι χίλιες φορές πιο δύσκολο, όταν

αυτό που νοιώθει είναι τόσο μεγάλο και δυνατό, που τα λόγια δεν χωρούν.

Επιτρέψτε μου να πω ότι εμείς οι πολίτες των μαρτυρικών πόλεων, αισθανόμαστε το χρέος αυτό ακόμη βαρύτερο, αλλά και επίκαιρο όσο ποτέ. Γιατί δυστυχώς η παγκόσμια ειρήνη δεν έχει εδραιωθεί, ο ρατσισμός και ο εθνικισμός χτυπούν και πάλι την πόρτα της Ευρώπης, υπό τον μανδύα μάλιστα ισχυρών πολιτικών σχηματισμών. Τα ίδια τα φρικιαστικά συνθήματα της φυλετικής καθαρότητας μαζί με τα απεχθή σύμβολα του ναζισμού κάνουν και πάλι την εμφάνισή τους.

Σήμερα ο τρόμος έρχεται από τις αδηφάγες υπερδυνάμεις που στρέφουν την γνώση και την τεχνολογία ενάντια στον άνθρωπο που καλλιεργεί το έδαφος όπου γης για να λυθούν με αίμα οι όποιες διαφορές υπάρχουν ή σκοπίμως κατασκευάζουν.

Μουσιωτίτσα, Λιγκιάδες, Κομμένο, Καλάβρυτα, Βιάννος, Δίστομο, Κάνδανος, Χορτιάτης, Μεσόβουνο, Βουνιχώρα πόλεις και χωριά αιώνια σύμβολα θυσίας, ανεξίτηλος λεκές στη διαθήκη του ανθρώπινου γένους. Η εικόνα της θηριωδίας του χθες.

Σερβία Αφγανιστάν, Παλαιστίνη, Ιράκ Συρία, χώρες που κουβάλησαν και εξακολουθούν να κουβαλούν το δικό τους σταυρό στην αρένα του νέου αιώνα..Είναι η τραγωδία του σήμερα.

Συγκεντρωθήκαμε για να θυμηθούμε και όχι για να γιορτάσουμε, να μνημονεύσουμε και όχι για να κλάψουμε, να τιμήσουμε για να μην ξεχνάμε και να μην ξεχάσουμε ποτέ. **Είμαστε εδώ για να πούμε το μεγάλο ΟΧΙ στον πόλεμο και στον φασισμό** και το μεγάλο **ΝΑΙ** στην αντίσταση, στην επαγρύπνηση των λαών και της νεολαίας **και στην καλλιέργεια των ιδανικών της πανανθρώπινης ειρήνης για όλο τον κόσμο**, της ειρηνικής συνύπαρξης και της συνεργασίας. Είμαστε εδώ για να διαδηλώσουμε ότι είναι η ώρα των λαών, είναι η ώρα των κινημάτων. Είμαστε εδώ για να αφυπνίσουμε τους λαούς και τη νεολαία.

Συγκεντρωθήκαμε σήμερα εδώ για να αποτίσουμε φόρο τιμής στα 152 αθώα θύματα. Θύματα της Γερμανικής θηριωδίας του γερμανικού φασισμού και ναζισμού. Θύματα των ειδικών γερμανικών δυνάμεων κατοχής των SS και αυτό, γιατί το χωριό μας ήταν τροφοδότης των ομάδων εθνικής αντίστασης κατά του κατακτητή. Του κατακτητή που δεν μπορούσε να αντιμετωπίσει τις δυνάμεις αντίστασης του Ελληνικού λαού κατά μέτωπο, βρήκε τον εύκολο τρόπο να χτυπά τον άμαχο πληθυσμό, παιδιά γυναίκες και υπερήλικες. Νόμιζε πως θα κάμψει το φρόνημα του ελληνικού λαού. Όμως δεν διδάχθηκε από την ιστορία των Ελλήνων «Θερμοπύλες - Μαραθώνας- Σαλαμίνα- Μανιάκι-Ζάλογγο- Κούγκι κλπ. Κάτι αντίστοιχο επιχειρεί και σήμερα να κάνει, με τον οικονομικό πόλεμο και τα μνημόνια οδηγεί τον λαό στην εξαθλίωση και την απόγνωση.

Στέλνουμε μήνυμα προς όλους τους λαούς, απ' αυτή τη μικρή γωνιά του πλανήτη μας ότι θα αντιστεκόμαστε για πάντα σε κάθε απόπειρα αναστολής του ανθρώπινου πολιτισμού, σε κάθε προσπάθεια επιβολής κάθε μορφής βαρβαρότητας.

Φέρνουμε στη μνήμη μας τις συνέπειες που δημιούργησε ο πόλεμος και τιμάμε τα θύματα εκείνης της απερίγραπτης θηριωδίας. Τιμάμε αυτούς που με τη θυσία τους κράτησαν ψηλά την ανθρώπινη αξιοπρέπεια και άσβεστη την ελπίδα ότι γρήγορα ο κόσμος θα βγει από το σκοτάδι που τον είχαν ρίξει οι ορδές του ναζισμού.

Γνωρίζουμε ότι η ελευθερία δεν χαρίζεται αλλά κατακτιέται και προστατεύεται με αγώνες, με θυσίες, με αίμα και δάκρυα.

Όλες αυτές οι μοναδικές πράξεις ηρωισμού και αυτοθυσίας, όλη αυτή η μεγαλειώδης εκπλήρωση του χρέους προς την πατρίδα, η ανεκτίμητη προσφορά προς τον συμμαχικό αγώνα και τις αρχές της ελευθερίας δεν έλαμψαν διαχρονικά όσο έπρεπε και **δεν παραδειγματίσαν όσο μπορούσαν την παγκόσμια συνείδηση.** Δυστυχώς το άφθονο αίμα που έρευσε δεν ήταν το κατάλληλο λίπασμα για τα αισθήματα της συναδέλφωσης, της φιλαλληλίας και της ανθρώπινης αλληλεγγύης. Η θυσιασθείσα υπέρ του σύμπαντος κόσμου

Ελλάδα δεν βρίσκει φίλους για το Μακεδονικό, το Κυπριακό, το Βορειοηπειρωτικό και τώρα με το οικονομικό.

Είμαστε υποχρεωμένοι να θυμόμαστε ότι εβδομήντα δύο χρόνια μετά τη σκύλευση **του ελληνικού πλούτου** από τα ναζιστικά και φασιστικά χέρια, **δεν έχει αποδοθεί ακόμα στη χώρα μας**, και οι γερμανικές αποζημιώσεις **ακόμα παραμένουν ζητούμενο**.

Τριακόσια είκοσι ένα δισεκατομμύρια ευρώ είναι το ποσό των οικονομικών επανορθώσεων σύμφωνα με την έκθεση που φτιάχτηκε από την ελληνική κυβέρνηση. Όπως αυτοί ζητάνε τα δήθεν χρωστούμενα και μας υποχρεώνουν να πάρουμε δάνεια για να τα εξοφλήσουμε, εμείς γιατί να μην ζητήσουμε αυτά που μας χρωστάνε? Και να ξεκινήσουμε άμεσα να εφαρμόσουμε την απόφαση 11/2000 του Αρείου Πάγου για το Δίστομο. **Είναι ζήτημα διεκδίκησης, πολιτικής βούλησης και τόλμης**. Ο υπουργός δικαιοσύνης κ. Νίκος Παρασκευόπουλος υποσχέθηκε αναλαμβάνοντας τα καθήκοντά του ότι θα προχωρήσει το θέμα, όπως και οι προηγούμενοι Υπουργοί είχαν υποσχεθεί. Εμπρός λοιπόν κ. Υπουργέ της Δικαιοσύνης, **τολμήστε**, βάλτε την υπογραφή σας που χρειάζεται για να ξεκινήσουν οι διαδικασίες για την καταβολή των αποζημιώσεων στους Διστομίτες και να πάρουν σειρά και οι άλλες μαρτυρικές πόλεις και μαρτυρικά χωριά. Να ζητήσουμε την επιστροφή του κατοχικού αναγκαστικού δανείου, όπως ξεπλήρωσε τα αντίστοιχα αναγκαστικά δάνεια που έλαβε από την Πολωνία και την Γιουγκοσλαβία. Τις αποζημιώσεις για την καταστροφή των υποδομών, την επιστροφή του χρυσού, των πολιτιστικών έργων και αρχαιοτήτων.

71 χρόνια μετά την λήξη της κατοχής και 25 μετά την επανένωση της Γερμανίας έχει έλθει επιτέλους, η ώρα της έμπρακτης αναγνώρισης και δικαίωσης της θυσίας του ελληνικού λαού από την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας. Μιας θυσίας, που συνέβαλε τα μέγιστα στην απελευθέρωση της Ευρώπης αλλά και της ίδιας της Γερμανίας από το ναζιστικό ζυγό. Τώρα είναι ευκαιρία που άρχισαν να συζητούν και στη Γερμανία το ζήτημα των επανορθώσεων, **αλλά χωρίς δεσμεύσεις ακόμη**. Έμμεση αυτοκριτική από τον Πρόεδρο κ. Γιόαχιμ Γκάουκ, πιο

γενικόλογη η καγκελάρια Άνγκελα Μέρκελ στις δηλώσεις τους με αφορμή την επέτειο 70 χρόνων από τη λήξη του Β΄ Παγκοσμίου πολέμου. Κάτι που ιδίως σήμερα, έχει σημασία να μη λησμονείται. Είναι πρωτίστως ζήτημα ηθικής τάξεως. Αλλά και απαραίτητη προϋπόθεση για να αφήσουμε οριστικά πίσω μας τη Μαύρη Βίβλο του ναζισμού και από κοινού οι δύο χώρες και οι δύο λαοί, να ανοίξουμε ένα νέο κεφάλαιο ειρήνης, φιλίας και συνεργασίας, **στη βάση της ισότητας, της ειλικρίνειας και της αμοιβαίας κατανόησης**. Και τότε θα έχουμε κερδίσει μαζί το στοίχημα του μέλλοντος για τις επόμενες γενιές. **Απαιτούμε δεν απαιτούμε. Θέλουμε Δικαιοσύνη, όχι εκδίκηση.**

Επιτρέψτε μου εδώ να κλείσω με την απαγγελία ενός ποιήματος γραμμένο από την συγχωριανή μας κ. Γεωργία Σταύρου –Αναγνώστου.

25^η Ιουλίου 1943!

Στο Σπιθάρι, στην κορυφή έγινε θυσία.

Σαν πρόβατα επί σφαγή άμαχος πληθυσμός

Αντίποινα επλήρωσε. Αδικοσκοτωμός!

Γέρους δεν τους λυπήθηκαν γυναίκες και παιδιά

Τα σπίτια ξεκληρήθηκαν. Μεγάλη συμφορά!

Ίσως έτσι πιστεύανε οι κατακτηταί πως θα μας αφανίζανε,

θα ήταν νικηταί.

Δεν ήξεραν πως κει ψηλά η αετοφωλιά

θα γένναε αητόπουλα μύρια, πολλά-πολλά.

Και τώρα, να! Μπροστά σε σας! Τι θείο μεγαλείο!

Στη μνήμη μας σας φέρνουμε τους 152. **Αιωνία σας η μνήμη!**